

Egész
Félév
Negyed
Egy h
Egy sz
varon
Buk
Egy h
Egy sz

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

1924 szeptember 3 Szerda

Ciuj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 199. szám

5684. Elul 4

Minden állatok legvérengzőbbje...

Irta David Lloyd George

A londoni konferencia eredményei után a legnagyobb érdeklődésre tarthat számot, miként vélekedik Anglia volt és leendő miniszterelnöke a világ mai helyzetéről. Alábbi cikk az amerikai „United Press Association” utján került a világsajtóba.

Mialatt a londoni konferencia résztvevői babérokörut raknak a homlokukra a nagy győzelemben való részvételük jutalmául, elég időnk jut arra, hogy kissé körültekintünk és öt évvel a nagy konfliktus vége után megvizsgáljuk a világ igazi hangulatát.

A nacionalisták minden országban ellene vannak a londoni egyezménynek. De egyáltalán nem lesz nagyon katasztrófális, ha a londoni határozatok nem valósulnak meg, mert a legjobb békereményiséget rejti magában maga az a tény, hogy a mai generációnak elég volt a háborúból és így maga fogja békésen elintézni a legmérgesebb ellentéteket. Önkénytelenül is eszembe jut egy beszégetés, amelyet a bur háború idején folytattam az angol felsőház legcinikusabb politikusával, Sir John Gorftal. Roppant eszes ember és jó politikus volt, de annyi csalódás érte életében, különösen a saját pártja részéről, hogy keserűséggel kerüli ugynevezett embertársait. De éppen ez a függetlensége tette lehetővé, hogy párttelkesedés és politikai ideál nélkül a maguk igazi mivoltukban lássa meg a dolgokat. Jómagam bizonyos tekintetben egyedül állottam annak a nagy harcnak a középpontjában, amelyet azért indítottak ellenem, mert igazságtalannak láttam a két délafrikai állam megtámadását. A patrióták szörnyen haragudtak rám, a konzervatívok közül Winston Churchill kivételével senki sem állott velem szóba és a liberális pártnak legalább a fele elkerült.

Valamelyik nap az ülésterem ajtajában hozzámlépett Sir John Gorft és hideg modorában így szólt hozzám: „Őn azt hiszi, ezt a háborút azért folytatják, hogy a tökéseinket kielégtse a johannisburgi aranybányákkal. Chamberlain viszont azt hiszi, azért harcolunk, hogy a Zambesitől délre lakó összes fehére emberek egyenjogúságát biztosítsuk. Mind a kettőn tévednek. Azért mentünk bele a háborúba, mert már több mint egy generáció óta nem folyt egy kis vér, már pedig ezt nem tűri el az emberi természet. A háború már nagyon esedékes volt és ha nem kezdünk ki a búrokkal, akkor komoly harcba kellett volna bocsátkoznunk a kontinens valamelyik nagyhatalmával. Ezelőtt még soha nem volt ilyen sokáig béke.”

Valami borzasztó felfogásnak tartottam akkor Sir John Gorft szavait. Pedig nagy igazság rejlik bennük. Minden állatok legvérengzőbbje az ember, aki a harcot magáért a harcért szereti és akármennyire hirdetik is, hogy a maguk igazáért verekednek, sokszor belátják, hogy az indulat ragadtatta el őket tulajdonképpen. Az angolok és wallisbeliek annakidején ugyanolyan hősiességgel harcoltak egy piros és egy fehér rózsáért, mint századokkal később a királyok isteni jogai miatt. De minden harcban volt aztán egy pillanat, amikor a harci kedv ellanyhult. Akár az izgalom tultengése, akár az indulat lelohada miatt következett ez be, a békét hozta magával. És ezt a Tudor-ház kitünően tudta kihasználni a modern Anglia felépítésére. Vajjon megteszi most valaki a modern Európáért is?

A béke barátai jól teszik, ha megszivlelik Sir John Gorft szavait és minden reformátornak, ha sikeresen akar működni, figyelembe kell vennie az emberi természet minden szenvedélyét, a rosszakat épűgy, mint a jókat. A nemzeti büszkeség mindig a régi háborúk diadalmos tényeit emeli ki s a szenvedéseket csak a hősiesség aláfestésére említi meg, hogy mennyi bajjal küzdött meg sikeresen a hős. Az

a generáció, amely végigszenvedte a háború borzalmait és mooskát, nem fog nagy hajlandóságot érezni még egyszer végigcsinálni ezeket a tapasztalatokat. De egyszer eltűnik a mai generáció s az utána jövő nemzedék semmit sem fog tudni a nagy háború rémségeiből és szenvedéseiből, legfeljebb csak a történetírók, regényírók, újságírók és művészek stilizált és glórfikált leírásából. Azok a fiatal emberek, akik 1918-ban még nem lehettek katonák, ma már huszonnégy évesek és tíz év múlva ők lesznek többségben a választólistákban. És nagyon jól ismerjük az emberiség történetéből a tapasztalatok birodalmából a képek birodalmába való örök átmenetét. A versaillesi béketerem galériájában elhelyezett háborús festmények véres hősiessége nem félelmet, hanem lelkesedést fog kiváltani a háború iránt és azok a franciák, akik majd megbámulják ezeket a képeket, büszkékké lesznek arra a nemzetre, mely ilyen harcosokat tud felmutatni.

A világ tele van nemzetközi ellentétekre alkalmas anyaggal. A német területek öt éves megszállása alatt elkövetett örültségek érthető keserűséget gyűjtöttek meg minden német szívében és ez már kész robbanóanyag, amely csak szikrát vár. Éppűgy megmarad a jóvátételi teher, amely egyre súlyosabb. Meddig fogják ezt a terhet hordani a németek és hogyan fogják ezt a terhet lerázni magukról egyszer? Erőszakkal vagy fufanggal? És mit fog szólni Franciaország, ha Németország majd követelni fogja a Dawes-terv követeléseinek revizióját? Ki lesz Franciaország vezére ebben a kritikus pillanatban? Egy másik Poincaré lesz-e, vagy egy új Briand? És mire fog Németország hallgatni? Ludendorffra-e, vagy Stresemannra? A világ békéje függ a feleletől, amelyet a sors ad majd ezekre a kérdésekre. És vannak más problémák is. A háborútól agyongyötört Európa nem szűnik meg Westfáliánál és vannak olyan szerencsétlen problémáink is, amelyeknek semmi közük sem a Dawes-tervhez, sem a versaillesi békeszerződéshez.

Kelet-Európán az ugynevezett megoldások szakadatlanul újabb surlódásokat és gyűlölködést idéznek elő. Az angol-orosz szerződés aláírásakor Rakovszky szovjetdelegátus szövegét, hogy mi az álláspontja a moszkvai kormányának a különböző békeszerződések területi határozmányairól. Nagyon ominózus nyilatkozat volt. A szövegről nem hozták nyilvánosságra, de főbb vonásaiban könnyen meg lehet konstruálni a tartalmát. Oroszország nincs megelégedve a rigai békeszerződésben megállapított határaival és Beszarabia megtartását sem ismeri el, mert a legnagyobb orosz kikötőt, Odesszát veszélyezteti. Meddig fog az embertömegekkel rendelkező Oroszország belenyugodni ezekbe a „megoldás” okba, amelyet az orosz nép igazságtalannak tekint? Egy szép napon Oroszország erőre kap, ha megszabadul a bolsevizmus fekélyétől, amely belsejét nyomorítja és akkor megtudja, hogy mi történt az örökségével, mialatt ő lázas vonaglásban eszméletlenülkedett.

És aztán itt van Galicia kérdése, melyet Lengyelország nyílt erőszakkal gyűr maga alá, habár a tartomány lakosságának alig harmada lengyel, míg a másik kétharmadrész nyelvi-leg és vallásilag, de még inkább érzelmileg az orosz Ukrajnához szit. És ha pár év múlva a galíciai parasztok fellázadnak, vajjon az újszületett Oroszország összetett kézzel fogja-e eltűnti, hogy a testvéreinek felkelését vérbe fojtsák? Vél pedig még mindig itt van a Balkán, az állandóan forrongó krátere Kelet-Európának. Görögország, Bulgária és Szerbia határai a dolgok természeténél fogva is rosszak. Macedóniának olyan vegyes lakossága

van, hogy bármilyen határkijelölés sérti valamelyik nemzeti vagy vallási kisebbség érdekeit.

Mindez csak egyrésze azoknak a vitás kérdéseknek, amelyek Európát fenyegetik. De vajjon Európa az egyedüli kontinens-e, ahol konfliktusok teremhetnek ebben a harciaslelkű világban? És valóban olyan csendes-e a Csendes Óceán, mint ahogy a nevéből következtetni lehetne? Éa azt hiszem, Coolidge elnök is hallott már legalább egy olyan problémáról, amely a Csendes Óceán pontjait mossa-fenyegeti. És amilyen veszedelmes, éppannyira nem egyedüli ez a probléma. Kínában sem mehet végtelenségig a felfordulás. De kinek fogják megengedni, hogy a tüzet eloltsa? És aztán mi lesz? Mindez a következő zárókonkvenciára készlet: Fel kell használni a szenvedélyek pillanatnyi lehidadásában a tapasztalatokból okult mai generáció lelkületét arra, hogy szilárd és maradandó gát épüljön az elkövetkezendő véráradat feltartóztatására. Nincs vesztenivaló időnk. Az épületnek, ha már kész lesz is, még évekre lesz szüksége ahhoz, hogy ellenállhatatlan legyen. És nagy tapasztalatokra lesz szükség a gát gyenge pontjainak felfedezéséhez is. Egyetlen hibának sem szabad rejtve maradnia, mert akkor újabb áradat jön és az fogja majd megmutatni, hol velt a hiba.

Negyvenmilliárd értékű motoralkatrészt foglalt le Budapesten a katonai ellenőrző bizottság

(Budapest, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az antant katonai ellenőrzőbizottsága a budapesti Fiat-gyárból tegnap negyvenmilliárd korona értékű motoralkatrészt foglalt le. Az ellenőrzőbizottság indokul azt hozta fel, hogy a motoralkatrészek rak-táron tartását a békeszerződés tiltja, mivel Magyarország katonai repülőgépek építését elősegítő anyagokat tartania nem szabad. Illetékes helyen kijelentették a sajtó képviselőjének, hogy az anyag konfiskálása jogtalan és ellenkezik a békeszerződés idevaló rendelkezéseivel. Eszerint az antantnak nincsen joga Magyarország motoriparának fejlődését ilyen erőszakos eszközökkel letörni és az országnak teljesen jogtalanul ilyen érzékeny vesz-tességet okozni. Remélik, hogy a katonai ellen-őrző bizottság feloldja a zárlat alól az anyagot, esetleg fölöttes hatósága elrendeli a feloldást, meg-állapítván a tulbuzgóságot.

Budapest, szeptember 2. Veér Imre újságíró, akit pár héttel ezelőtt feltételeesen szabadon bocsá-tottak a váci fogházból, ahol a köztársasági propa-ganda miatti büntetését töltötte, állítólag megszökött Budapestől. A rendőrség nyomozást indított, amelynek során megállapították, hogy a lakásáról körülbelül hat nappal ezelőtt szal távozott, hogy szembajának kezelgetése végett valamelyik klinikára, esetleg Bécsbe utazik.

Újabb jelentés szerint Veér Imre állítólag Nyíregyháza mellett felszállott egy ismeretlen rep-ülőgépre és állítólag Bécsbe szökött, ahol ki fogja adni naplóját fogásáról és szótéséről. A budapesti rendőrség közözlőlevelet adott ki ellene.

Megkezdik a dortmundi zóna kiürítését

Páris, szept. 2. A francia kormány utasította Degoutte tábornokot, hogy a dortmundi zóna katonai kiürítéséről mielőbb intézkedjék. Leg-hamarabb a Rajna jobbpartja szabadul fel, amely 1923 januárja óta van megszállva. Deamber hetedikén az egész területet a francia be'ga rezsim átadja az új vasúti társaságnak. Október huszonkettedikén a német állami vonalak a szövetségi közti vasutbizottság ellenőrzése alá kerül-nek. A tényleges átadás hat hét alatt fokozatosan fog végbemenni.

A kiürítés megkezdésével egyidejűleg De Metz tábornok elrendelte a pfalzi szeptatista szerve-zetek feloszlását és megtiltott mindennemű szerve-zkedést.

924 szeptember 2.
Telefon 493.
PEK
Stoewer,
rika,
mint minden-
ek állandóan
javítóműhely
ANTAL
erdinand
mellett
nos
tő rud
szos bekapcsolhatók.
g helyiség
latt.
etők
ron is és
Markó
zmérnökknél
Jorga No. 7.
50.
o"
ályha
bekapcsolhatók.
lin"
adlólack
inosok kedvec
t
o
Ignác
inand 65.
eterswaldi
emű föld-
Nurenbergi
kairtáshoz
bacher
festékkereskedő
Telefon 244
Keletben!

Hírek Palesztinából

Uj arab parasztpárt. Folyó év májusa hozta meg az arab elemeknek a szélsőséges nacionalista vezéréktől való elszakadását. Hebronban ugyanis arab parasztpárt alakult, amely kijelentette, hogy nem ért egyet a tulzó arab vezérekkel, nem vallja a magáéinak azoknak a tulzolt követeléseit és minden az országban lakó nemzettel és felekezettel a legteljesebb egyetértésben akar élni. A párt a napokban Jeruzsálemben megtartott kongresszusán többek közt kijelentette, hogy az ország minden lakosával békességben akar élni és hogy *elismeri Nagybritanniának Palesztinára vonatkozó mandátumát*. Továbbá kijelentette a kongresszus, hogy kívánja a kormánytól a régen tervezett törvényhozás egybehívását. Ugyanez a párt kiterjeszkedett Bejszaura és az Émek Jezreélre is, ahol nemcsak munkások, de már harmincnál több sejk és muhtar is csatlakozott a mozgalomhoz.

Az új palesztinai valuta. Már hirt adtunk arról, hogy Palesztinában új, speciálisan palesztinai pénznem bevezetését határozták el és hogy a kérdést külön bizottsághoz utalták. Mint most jelentik Jeruzsálemből, az egyiptomi font helyét már ez év végén az új valuta fogja elfoglalni. Az új pénzegység neve a bibliai ismert, legelőször Heródes idejében használt *dénár* lesz állítólag, melynek értéke két shillinggel lenne egyenlő. A dénár száz részre lesz osztva, úgy hogy a legkisebb pénzdaráb körülbelül négy és fél aranyfillért fog érni. A bankjegyeket egyenesen a kormány adja ki minden jegyintézet közbenjárta nélkül, és fedezetül a kibocsátott bankjegyek ellenértékét angol pénzben deponálja a Bank of Englandnál, úgy hogy a bankjegyek font sterlingben százszázalékosan lesznek fedezve. Az arabok sem emelnek több kifogásokat a külön valuta ellen, csak a dénár név ellen tiltakoznak, mert a zsidó történetből származik.

A palesztinai kikötő kérdése. Jelentették, hogy a palesztinai kormány a palesztinai kikötő építését Haifában tervezte. Az elhatározás következtében a Jaffa érdekeit veszélyeztetve látó jaffai zsidó és arab kereskedelmi és iparkamarák közös küldöttsége Londonba utazott, hogy ott tiltakozzék a gyarmattügyi minisztériumban a kormány elhatározása ellen. A küldöttség, amelyet Thomas miniszter távollétében Young órnagy fogadott, kérte, hogy mielőtt a végleges intézkedéseket foganatosítanák, vizsgáltság még egyszer felül szakértőkkel, nem-e lenne alkalmasabb Jaffa a kikötő város szerepére. A választ a jaffaiak állítélag rövidesen meg fogják kapni.

Kisch ezredes európai útja. A „Háárec” je-

lenti, hogy Kisch ezredes hosszabb európai utra indult. Az utazás folyamán meg fogja látogatni Rotschild Edmund bárót Párisban és Weizmann Chaimot Svájoban. Kisch Weizmannal együtt fog szeptember vége felé Erec Jiszraelba visszautazni.

A Keren Kajemet újabb földvásárlása Haifától délre alakult öt évvel ezelőtt Kvacath Tire néven egy fiatalemberekből álló munkaszövetkezet, mely jobb híján kénytelen volt földet néhány német telepestől bérebe venni. A szövetkezet minden deficit nélkül dolgozott, de munkájának biztonságát gyengítette a német telepesektől való függés. A Keren Kajemet ezért most megvásárolta a szöben forgó ötszáz danam földet, valamint rajta található lakóházakat és gazdasági épületeket. A föld továbbra is a Kvacath Tirenak

Amerika nemzetközi bűnnek bélyegzi a háborút

A népszövetség genfi ülése. Franciaország ellenzi az amerikai leszerelési javaslatot

(Genf, Szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A népszövetség ülése egyre nagyobb jelentőségben bontakozik ki. A népszövetség körében nagy fontosságot tulajdonítanak Hymans beszédének, amelyben a népszövetséget a biztonszági kérdés megoldására illetékes tényezőnek minősíti. Igen fontos jelentőségűnek tartják, hogy éppen a belga külügyminiszter világította meg ilyképpen a kérdést. Jelentőségűnek tartják ezenkívül Motta elnöki beszédének azt a passzusát, amelyben

a lefegyverzés problémáját összekapcsolta a döntőbíróssággal,

kijelentve, hogy a katonai lefegyverzés és az igazságos béke szorosan összefüggenek a kötelező döntőbírósság elvével.

Az amerikai tervezet a támadó háborút nemzetközi bűnnek bélyegzi meg. A javaslat szerint a megtámadott panaszára törvényszék fog ítélni a támadó felett. A támadó elleni szankciók között szerepel a gazdasági blokádnak alkalmazása is.

A szerződés kötelezi a szerződő feleket annak elismerésére, hogy a tulzolt fegyverkezés egyértelmű a háborus fenyegetéssel.

A fegyverkezés fenyegető voltának elbírálása a megszervezendő állandó leszerelési konferencia hivatása lesz. Ehhez a szerződéshez valamennyi szerződő állam csatlakozhatik. A leszerelési konferencia állandó szakértőbizottságokat tart fenn, határozatait nemzetközi törvények alapján bírálják felül.

A konferencia költségvetésében a szerződő államok hadi költségvetésük arányában részesednek. A francia delegátusok közötték Genfben,

lesz bérbeadva.

Szappanipar Erec Jiszraelban. A Nablusz (Söchem) környékén termelt nagymennyiségű olaj jelentékeny szappanipar létrejöttét hozta magával. A Nabluszban évenként nyert kb. 72 000 kiló olajnak mintegy kilencven százaléka a szappangyártásban kerül feldolgozásra, úgy hogy ezen az egy helyen évi két és fél millió kilogram szappant állítanak elő, melynek csak egytizede fogy Palesztinában el, míg hétézede Egyiptomba, kettőt pedig Szíriába exportálnak. Az így termelt szappan értéke kb. 125.000 font sterlinget tesz ki. Utóbbi időben nagy szappankivitel indult meg India felé, ahol a Palesztinából származó szappant minden felül becsülik.

hogy Franciaország nem fogadja el Amerikának a külön leszerelési konferencia összehívásáról szóló javaslatát. Hivatkozniak arra, hogy a népszövetség ennyire fontos kérdést nem adhat ki kezéből. A francia felfogás a napirendet három főcsoportra osztja: 1. Németország katonai ellenőrzése, 2. a biztonszágról és kölcsönös támogatásról szóló szerződések, 3. az általános leszerelés. A franciák álláspontja

az általános leszerelést alárendeli a biztonszág kérdésének.

Az angol és amerikai álláspont ennek ellenkezője. Szerintük előbb az általános leszerelés hajtandó végre, ezután tárgyalhatnak a biztonszágról és a kölcsönös támogatásról.

Az ülés iránti érdeklődésre jellemző, hogy Genfben huszonkét ezer idegen érkezett, közöttük kétszáz külföldi hírlapíró. A népszövetség tárgyalásain harmincegy nemzetnek hatszáz küldöttje vesz részt.

Forradalmi mozgalmak Oroszországban

Moszkva, szept. 2. Georgia kormányzóság több városában ellenforradalom tört ki, melynek elfojtására a szovjetkormány szigorú intézkedéseket léptetett életbe.

Petrográd kikötőjében a munkások sztrájkba léptek és demonstrációt rendeztek a jelenlegi rezsim ellen. A kivényelt katonaság intézkedéseinek is ellenálltak, mire összeütközésre került sor, melynek 15 munkás esett áldozatul.

Riga, szept. 2. Vasárnap Moszkvában nagyarányú utcai tüntelések voltak. A zavargókkal szemben a szovjetsapatok fegyveresen léptek fel, amelynek során számos halottat ejtettek.

Novella

Irtá Giszkalay János

(5)

Százhuszan voltak ők, a gyerekek, az ostoba, mindenre elszántak, a zavartagyu messiáshozók, fiatal zsidók. Százhuszan, az egész városban. Több nem volt. A százhuszonegyedik Malka volt. Amióta az első véres hírnökök megérkeztek a városba, azóta mintha kieserltek volna. A halk, fehér, álomnézésű leány nem volt többé. Láz perzselt minden szavában, nagy, fekete szemében boszorkányos lángok égtek és ajka fölött a piros rubintocsepp minden pillanatban színét változtatta: égett és sápadt, égett és sápadt. A megbeszéléseknek ő volt a lelke. Fegyvert szereztek. Ki honnan tudott, ki milyent tudott. Fejszét és revolvért, hazatérő katonáktól puskákat és kozáklándzsákat.

— En nem tudok hogyan szerezni, — mondotta egy sápadt fiú, vézna, gyöngöcsontu talmudista gyerek.

— Eredj és lopjál — mondotta neki Malka.

— Vagy ölj meg valakit érte.

A fiú Malkára nézett és a szeme villogott.

— Hozok, — mondotta.

Malka hozzálépett és megcsókolta.

— Eredj.

A vörösek mind előbbre nyomultak, a fehérek mind jobban kiszorultak az ország határai felé. Az ellenfelek már Nemirovon tal állottak. De a városnak ezuttal megint szerencséje volt. A vörösek is, a fehérek is elkerülték. De amint biztos volt a vörösek győzelme, csodálatos módon kiderült, hogy Nemirovban mindenki vörös. Mindenki. A kisbirtokosok is. A nemes urak is. A hivatalnok urak is. Még

a papok is. Még maga a Krisztus is. Templomi szentbeszédében bizonyították. Az evangéliumtól.

Szegény zsidók, mit tehettek egyebet. Ős is.

Ugy látszott, hogy a nemirovi zsidók megmenekültek. De a generális és az adjutáns tanácsosnak látták a vörösek előnyomulása elől eltánni. Még idején érték utól a menekülő fehéreket. Senki se sirt utánok.

Senki se várta vissza őket. Pedig visszajöttek. A menekülő fehér hordák jó szervezőt nyertek a generálisban és az adjutánsában. Hozzáértő katonasereket. És egyszerre csak pénz is volt bőven. Meg munició. Franciaország, a nagy forradalom anyja, a Bastille lerombolója szállított. Pénzt és puskát. A forradalom vérbefojtására. Arról igazán nem tehetett, hogy bérletjei összetévesztik a forradalmat a házaló zsidókkal. Valóban nem tehetett róla. Neki a vérbefojtás volt a fontos. És a vérbefojtás megtörtént. Meg.

A nemiroviak hamarosan tudomást szereztek róla. Félészaklódott előtt északról és keletről özönlöttek a menekülő zsidók. Akkor a vörösek nyomták a fehéreket. Most dél felől és nyugatról száguldott a hír és gomolygott a vérszág. Most a fehérek nyomták a vörösöket. És Nemirov városa újból megiegt menekülő, véres fejű, megcsókolt, örvénygő zsidókkal.

Irtózat és vérfürdők híre előzte meg minden lépésüket. És minden hírek és minden irtózatok élén egyetlen betű piroslott mérföldekkel előre.

A véres M.

Vaszil Vaszilievits Morozenkó.

Vérfagyasztó hírek, lélekzetet elfojtó, örületbe kergető hírek voltak azok.

Imára gyűltek a templomukba, százan és ezren. Körülfogták a templomot és rájuk gyújtották a tetőt. Átkozott legyen, aki az első csóvát dobta.

Vaszil Vaszilievits Morozenkó.

Az égő templomból irtózatos, ezertorku üvöltés és a pörkölődő élő hus szaga tört az ég felé. Aki kitámolygott, anuak bajonett szaladt a mellébe. Átkozott legyen, aki az első szurást tette.

Vaszil Vaszilievits Morozenkó.

Egy kis gyermek megvakultan, sikoltozva rohant ki a tüzből és az anyját jajgatta. Mama, mama. Megragadták és visszahajították a lángok közé.

A leányt először megbecstelenítették az anyja szeme látára, aztán úgy fektében elmetesztették a torkát és a kévében kitoró, kigözülgő vérbe belémártották az apja hosszú szakállát. Mint ahogyan a kendert mártogatják a folyó vízébe. Átkozott legyen az aki tette, átkozott a szem, aki végignézte és gyönyörködött benne.

Vaszil Vaszilievits Morozenkó.

Mert gyönyörködött benne és minden nap új változatban kereste a gözülgő vérgyönyörű-

(Cluj-K tudósítóját) ség egyik kolozsvári ládot lélek gadtá a vár összes kat az utó hajtatott, megveház mási épüle ték munká fényes disz keleti kate emeltek, a Már a özönlötte várta az o mentén d tartották f száz számr polgári és

A pály ronján reg hivottak el az uralkod időző tagja darescu ha ágyi minis igazságügyi rescu kisebt

A tiszté érkezése e Legelől a k a kolozsvár Akiba fórat a neológ h és dr. Fis viselték — tek az ál testületek, és a mintav sége, Bukar zetésével.

Az udva rohogott be zendített a őrség és a ban törték

ségét. És a zsidó szüzek rendezett vé a legfőbbre kötözte és nagy mély a cölöphöz rev szemmel Néha a betű hasított a k élő husba h ejtett a lelk a száj fölé,

És a sze betűkkel és res pontok r dig csak r el nem fek Ilyentor elő fölrándult, h

Mint a p

Morozenkó

A katoná — Az ör kat ir alá.

A véres pitány neve torokból oly név, mint ar a védetlen n

— Moroz

Kolozsvár vendégül látta a királyi családot

Pazar ünnepséggel fogadta a város a vendégeket. A zsidóság képviselői az uralkodó előtt. A király atyai szívvel bízik a közös munkában. Az ünnepségek lefolyása

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Az országos Avram Jancu ünnepség egyik legkiemelkedőbb mozzanata a mai kolozsvári királylátogatás volt. A királyi családot lélekemelőn impozáns ünnepségekkel fogadta a város polgársága. Ma reggelre Kolozsvár összes házi zászlódiszében pompáztak, azokat az utvonatokat, amelyeken a király végig-hajtatott, finom homokkal hintették be. A vármegyeházát és a város házákat, valamint az állomási épületet pazar tünnepi köntösbe öltöztették munkások, a Deák Ferenc utca végén fényes díszkapu pompázott, az épülő görög keleti katedrális előtt három pazar tribünt emeltek, a középsőt a királyi család számára.

Már a kora reggeli órákban tenger nép özönlötte el az utcákat és őzinte lelkesedéssel várta az ország uralkodó családját. Az uttestek mentén díszbe öltözött szuronyos csendőrök tartották fenn a rendet, autók és kocsik száz számba ontották a pályaudvar elé a város polgári és katonai életének notabilitásait.

Fogadtatás a pályaudvaron

A pályaudvar tünnepi díszbe öltöztetett peronján reggel tíz órakor már az összes meghívott elfoglalták helyeiket. Ott várakoztak az uralkodó családra a kormány Kolozsváron időző tagjai is: Bratianu miniszterelnök, Mardarescu hadügyminiszter, Vailoianu közlekedésügyi miniszter, Mosoia munkügyi, Marzescu igazságügyi, Saveanu közegészségügyi és Tataru kisebbségi miniszterek.

A tisztelgő küldöttségek még a vonat beérkezése előtt sorfalat állottak a peronon. Legelől a különböző hitközségek vezetői — a kolozsvári ortodox zsidó hitközség elnöke, a kolozsvári ortodox zsidó hitközség elnöke, a neológ hitközség dr. Eisler Mátyás főrabbi és dr. Fischer József hitközségi elnök képviselőik — helyezkedtek el, utánuk következtek az állami hivatalok, majd a különböző testületek, legvégül a román nemzeti színház és a mintavásár bukaresti látogatóinak küldöttsége, Bukarest helyettes polgármesterének vezetésével.

Berobog az udvari vonat

Az udvari vonat pontosan féltizenegykor robogott be az állomásra. A katonazenekar rázendített a királyhimnuszra, a kivézenyelt díszórság és a küldöttség tagjai lelkes eljén-viharban törtek ki a vonat beérkezésének pillanatára.

ségét. És amerre ment és amerre fordult, a zsidó szüzeket kereste. Meztelen fölvonulásokat rendezett velük, a legszebbet, a legremegőbbet, a legfehérebb húsú kiválasztotta, csölközött köztük és a meztelen leányok kékkel nagy mély M. betűt hasított. Ott véreztek el a cölöphöz kötött és Vaszil Vaszilievits me-rev szemmel nézte a vér árasztó M. betűt. Néha a betű szögös völgyébe egy keresztet is hasított a kése. Aztán ujját belémártotta az élő husba hasított M. be és egy véres pontot ejtett a lelkét kihörgő leány ajkára. Pontosan a száj fölé, az ajk jobb oldalára.

És a szeme nem tudott jóllakni a véres M. betűkkel és a keze nem tudott elfáradni a véres pontok rajzolásában. Beléjük meredt, ameddig csak tartott a vér áradása és ameddig csak el nem feketedett a száj fölött a vércsepp. Ilyenkor előre meresztette a nyakát és az ajka fölőrdült, hogy kilászottak a farkasfogak.

Mint a pározó bestiáknál a kék pillanatában.

Morozenkó, Morozenkó.

A katonái ilyenkor azt mondták:

— Az ördög kapitánya már megint aktákat ír alá.

A véres M. betűkre gondoltak. Mert a kapitány neve ezzel kezdődött. És ezer rekedt torokból olyan diadalmasan üvöltött ki ez a név, mint amikor éhes farkasfalka veti magát a védtelen nyájra:

— Morozenkó, Morozenkó!

(Folyt. köv.)

ban, amelyből elsőnek Anghelescu tábornok, a király főhadsegéde ugrott ki és kíséretével a vonatról a királyi család tagjait. A király végig haladt a tisztelgő katonák sorfala előtt, majd az állomás bejáratához ért, ahol dr. Utaia Octavian primár ősi szokás szerint kenyérral és sóval kínálta meg a felséges vendégeket. Muresan prefektus ezután sorra bemutatta Őfelségének a küldöttségek tagjait. A király megszólításával tüntette ki a diplomáciai testület tagjait és különösen szívélyesen beszélgetett el a voluntárok küldöttségének tagjaival.

A fenyőágakkal és virágokkal kidíszített előcsarnokban a hölgyek küldöttsége várta az uralkodó családot. Mária királynét virágokkal halmozták el. Rövid cserce után a királyi család autóbá szállt és nyomában a küldöttségek autóinak és kocsijainak özönével a városi polgárság és a faluról besereglett parasztléleken éljenző sorfala között a város házára hajtatott, ahol kezdetét vette az ünnepélyes fogadtatás.

Küldöttségek a király előtt

A város háza kisebbik dísztermét valóságos trónteremmé alakították át erre az alkalomra. Itt foglalt helyet a királyi család, Bratianu Jonel miniszterelnök, Anghelescu, a király főhadsegéde és az udvari kíséret tagjai.

A tisztelgő küldöttségek sorát a görög keleti egyház nyitotta meg, majd sorra következtek az összes felekezetek küldöttségei. A király valamennyi hitfelekezetet egyforma szívélyességgel fogadta és a rövid üdvözlő beszédekre keresetlenül egyszerű szavakkal válaszolt. A kolozsvári zsidóság nevében a két hitközség főrabbijai, Glasner Akiba és dr. Eisler Mátyás, dr. Fischer Tivadar, dr. Fischer József, Fischer Mór, Sebestyén Dávid, Hirsch Adolf, Rosenzweig Emanuel, Jakobi Mór, Szabó Jenő, Katz Ignác, Szentes Károly, Bosán Géza, Schwarz Jakab és dr. Klein Miksa jelentek meg. A küldöttség nevében dr. Fischer Tivadar üdvözölte a királyi családot a következő beszéddel:

A zsidóság üdvözlése

Felség!

Cluj zsidó lakosai boldogok, hogy alkalmuk van ezen küldöttség által mélyszéges slattvalói hódolattal Felséged színe elé járulni és a felséged, Őfelsége a királyné, valamint az egész fenséges uralkodóház iránti tisztelettel hűségüket és ragaszkodásukat kifejezésre juttatni.

Clujban ma örömtől dobog minden szív, hogy az ország szeretett királya és királynéja a város falai között időznek. Ez örömnél is nagyobb érzés bennünkben hatja át a város zsidó lakosságát is, elémítva bennük a hétköznapi súlyos gondjainak hangját és sugárzásának erejével elszalutva egy nyomott hangulat sötét árnyát, mely bizonyos idő óta nem ok nélkül borult az ország egész zsidóságának lelkére. Ezt az igaz, nagy örömet tolmácsoljuk hódolatteljesen küldöink nevében, akik a zsidó hagyományokhoz hiven mindenkor oly bizalommal, mint gyermek a szülője iránt viselkedik, irányítják tekintetüket koronás királyuk magas trónja felé és rendületlenül hisznek és bíznak atyai gondoskodásában.

Biztosítjuk Felségedet, hogy a román nemzetnek mai lélekemelő ünnepét, melyen glóriával övezi egy hős fiának emléket, aki példaadó önfeláldozással szolgálta népének nagy ügyét, mi zsidók is átérzünk és az ünnepi lelkesedésben őszinte hazafiasággal részt veszünk.

Adja a jó Isten, hogy Felséged, Nagyrománia első királyának dicső uralkodása alatt azok a nemzeti ideálok, amelyekért Avram Jancu is küzdött, minél messzebb jussanak előre a megvalósulás útján!

Kérem Felségedet, méltóztassék legkegyelmesebben megengedni, hogy ősi szokásaink szerint főrabbinak Isten áldását esdhesse Felséged, Őfelsége a királyné és fenséges családjuk fejére.

Áldás a királynak

A király Fischer Tivadar beszéde után feltette sapkáját a fejére és a két hitközség főrabbija ősi zsidó ritus szerint megáldotta az uralkodót. Őfelsége ezután meleg hangon köszöntötte meg a zsidóság üdvözlését, amely láthatólag különösen a királyné és a gyakorolt mély benyomást és kijelentette, hogy amennyiben a zsidóság valóban ilyen érzelmekkel van eltelve,

ő atyai meggyőződéssel hiszi, hogy közös erővel fog tudni dolgozni a zsidósággal a hazai boldogulásának érdekében.

A különböző hatóságok képviselői után a kisebbségi újságíró szervezetet fogadta a király, akinek tagjai előtt kijelentette, hogy mindenki tiszteletben tartja a kisebbségi sajtó kritikálási jogát, azonban az állam érdeke ellen vét az, aki az eseményeket tulozza, vagy izgatásra használja fel a tollát.

Avram Jancu emlékének

A különböző küldöttségek fogadtatása után a királyi család és a meghívottak százai a nemzeti színház elé hajtottak, ahol kezdetét vette az Avram Jancu-ünnepség. A nemzeti színház környékét tizezrével árasztotta ez az ünnepelő tömeg. A felállított tribünök roskadásig teltek meg a meghívott vendégekkel. A görögkeleti egyház énekkarának hangja mellett foglalta el a királyi család a helyét, majd az épülő görögkeleti katedrális előtt egy egyszerű obeliszket lepleztek le, amelyen az a felírás volt olvasható:

EZEN A HELYEN LESZ FELÁLLITVA
AVRAM JANCU SZOBRA

Az ünnepi istentiszteletet Miron Cristea metropolita primár celebrálta fényes segédlettel. Az istentisztelet után a városi zenekar hangjai mellett a cserkészcsapatok, a város hivatalnoki kara, a voluntárok és a falvak Kolozsvárra sereglett népe tiszteleggett az uralkodó család előtt. Ezután a katonazenekar foglalta el helyét és Kolozsvár egész helyrsege Pap Danila hadtestparancsnok vezetésével tünnepi díszben vonult el az uralkodó család előtt.

Díszbéd a prefekturán

A díszszemle után a magas vendégek a meghívottakkal együtt a vármegyeházára hajtottak, ahol a város háromszáz terítéses bankettet adott előkelő vendégeinek tiszteletére. A bankett, amelyen a katonazenekar szebbnél-szebb darabokat játszott, emelkedett hangulatban folyt le és különös érdekessége az volt, hogy egyetlen pohárköszöntő sem hangzott el. Érthető felűnést keltett, hogy a hivatalos fogadtatásokon az erdélyi nemzeti pártnak egyetlen tagja sem jelent meg, holott az összes többi politikai pártok Kolozsváron időző tagjai részt vettek az ünnepségen.

A királyi pár a délután folyamán meglátogatta a kolozsvári mintavásárt, amelyről lapuk más helyen emlékeztünk meg.

Intenzivebb lesz a sportérinkezés Románia és Csehszlovákia között

Hazaérkezett Prágából a román válogatott csapat. Morar dr. elmondja a játék lefolyását

(Oradea-Mare, Nagyvárad szeptember 2.) A román válogatott csapat dr. Kovács Miklós központi megbízott és dr. Morar szövetségi kapitány kíséretében a tegnap déli előtti expressz vonattal hazakerkezett. Morar dr. prágai tapasztalatairól és a mérkőzésről tudósítónak a következőket mondotta: Kellemetlen és kilátástalan auspiciumokkal indultunk utnak, de annál kellemesebb tapasztalatokkal érkezünk haza. Szombat délelőtt érkezünk meg Prágába, ahol az állomásánál az ottani szövetség elnöke és Hodzsa Milán miniszter várak minket. A Hotel Splendiben nyertünk elhelyezést s itt is étkezünk. A fogadtatásról általában a legnagyobb elismerés hangján nyilatkozhatunk. Vasárnap délután négy órakor kezdődött a mérkőzés Seemann bírskodása mellett s minijárt a játék elején olyan mezzanat lepett meg minket, amitől azt következettük, hogy győztesen hagyjuk el a pályát. A 3. percben Ströck Albi a halvesortéba közvetlen védelmet kísérelve a lapu elé kerül, de a tiszta helyzetben a legnagyobb ámulatra, erőset akarván suttolni, a labda lecsuszott a lábáról. Egy másik gólkalkunk is van az első félidőben, de ekkor, ugyancsak Ströck, olyan szerencsétlenül esik el, hogy pár pillanatig eszméletlenül hevert a földön. A második félidőben Csillag centerhálnak megy s olyan játékot produkál, hogy a csehek is trappirozta. A 30. percben Csillag hosszú labdájával Tánzer megszökik, mindekit lefut s közvetlen közelről a kapus mellett a háléba gurítja a labdát. Az eredmény ekkor 3:1-re állott. Rá 5 percre a csehek egy újabb góllal felelnek s így lett azután a vég-

eredmény 4:1. A csapat legjobb embere az első félidőben Krieshoffer volt, a második félidőben pedig Csillag játéka toronymagasságban emelkedett ki a többiek fölé. Általában az eredménnyel meg vagyok elégedve, noha ha a szerencse is egy kissé mellénk szegődik, még szebb is lehetett volna, különösen ha tekintetbe vesszük, hogy a második félidőben a kornerarány 4:2 a mi javunkra.

A játék előtt végignéztük a Real Sociadad San-Sebastiano mérkőzését a prágai DFC-vel és az a véleményem, hogy a kontinensen nem akad még klubcsapat, amely olyan tökéletes futballt játszon, mint a spanyolok. Hogy képet alkossunk képességeiről, megemlítem, hogy az első félidőben, ami-

kor 4:0-ra állott az eredmény, mi bementünk az öltözőbe öltözködni. Amikor kijöttünk, az eredmény már 9:0 volt. Ekkor aztán vezetőjük utasítást adott, hogy nem szabad több gólt rugniok, s ezután olyan iskolajátékot láttunk a spanyoloktól, amint még soha.

Központi delegátusunk, Kovács dr. megbeszéléseket folytatott a cseh szövetség vezetőivel a két ország intenzívabb sportértékesítésének felvételéről, amiből remélhetőleg a román sport szép hasznot fog huzni. Egy újabb mérkőzésről is folytak tárgyalások. Pontes dátumot ugyan nem határoztak meg, de megállapodtak abban, hogy a tavasz folyamán fog a nevezetes sportesemény megtörténni.

Gummicsonakon szöktek Erzberger gyilkosai Budapestről

Menekülés a nyomozó újságírók elől. Bajától Ruszosukig a Dunán

(Budapest, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.)

Az újvidéki Danubius evezőegylet a múlt szombaton két bajor fiatalembert látott vendégül, akik közül az egyik Georg Lukas müncheni mérnöknek mondotta magát, míg barátja Heinrich müncheni asztronómus gyanánt szerepelt.

A bajor fiatalemberek, akik gummicsonakon érkeztek Magyarországból, azt állították novisadi vendéglátóik előtt, hogy három héttel ezelőtt indultak el csónakjukon a Duna Schwartzwaldi forrásától, ahonnan Ausztria és Magyarországon keresztül jöttek Jugoszláviába és utjukat a Duna torkolatán és a Fekete-tengeren keresztül Konstantinápolyig akarják folytatni.

— Az ut — mondották a bajorok — számításunk szerint, öt hétig fog tartani, amely idő alatt a közbeeső városokban csak a legszükségesebb esetben szállunk partra. Utazásunkról részletes jelentéseket küldünk a német sportlapoknak. Utunk közben semmi zavaró momentum nem merült fel, igazolványaink alapján a hatóságok mindenütt szívesen fogadtak. Bezdánnál, a Duna magyar szakaszának határán, a magyar határőrök lövésekkel feltartóztattak ugyan bennünket, azonban kellő igazolás után tovább utazhattunk.

Lukas mérnök és barátja Novisadról vasárnap eveztek tovább és néhány nappal ezelőtt már el is hagyták az ország területét.

A bajor sportemberekről most kiderült, hogy az *Erzberger-gyilkosság két főtettesével, Thyllsen Henrikkel és König kapitánnyal azonosak*. Thyllsenről, aki Schneider Henrik néven és König kapitányról, aki Mayer Konrad néven élt Gömbös

Gyula nagytétényi villájában, hitelesen megállapította végre a budapesti rendőrség, hogy megszöktek — közvetlenül Förster-Schultze letartóztatása után — buvóhelyükről. A rendőrség feltehetőleg, hogy a két Erzberger-gyilkos elhagyta Magyarország területét is, csak azt nem sikerült a hatóságoknak kinyomozni, hogy merre menekültek, mert a határállomásokról érkezett jelentések szerint, amelyekkel személyleírásukat közölték, sem vonaton, sem hajón nem lépték át a határt. A budapesti lapok tudósítóiak nyomozása, amely a nagytétényi ügyet — a rendőrség segítsége nélkül, sőt annak ellenére — felderítette, megállapította ezzel szemben, hogy az Erzberger-gyilkosok, miután Nagytétényből elmenekültek, néhány napig Budapsten rejtőzködtek egy miniszteri tisztviselő lakásán. Ez alatt az idő alatt barátaik *újabb hamis igazolványokat és utleveleket szereztek számukra*, majd autóra ültették Thyllsont és Königet, akik előbb egyik budapesti sportruházban gummicsonákat vásároltattak maguknak és az autót Bajára utaztak. A csónakot Baján bocsátotát vízre és itt kezdték meg nagy kirándulásukat, a Duna forrásától Konstantinápolyig. Az újságírók nyomozása megállapította, hogy az állítólagos Lukas mérnök és társa sem Ausztriában sem Magyarországon nem jelentkeztek sehol a dunamenti városokban, ellenben az a két ébredővezér, akik az utleveleket a bajorok részére beszerették, egyik budapesti evezőklubtól igazolványt próbált szerezni számukra, hogy ott lejelentkeztek. A bajor gyilkosok utjának végőljára nem Konstantinápoly volt, hanem a bulgáriai Ruszosuk, ahonnan Szófiába készültek menni.

Királyváró razzian Kolozsvár utcáin . . .

Éjszakai séta a külvárosokban

(Cluj-Kolozsvár, szept. 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) Este tíz óra. A Szamos felől friss nyár-
végi szél . . .

Riadt párok sietnek végig a Calea Regele Ferdinandon és elnyeli őket a mellékutcák tátott fekete szája. A kocsinon fáradt konfliktus egyetlen galoppban fatnak és előttük túlközlő autobuszok robognak a főtér felé.

Mi nyolcan, Nemes és Boros kapitányok vezetésével elérkezünk az első etapéhoz. Négy utca keresztelődése. A csapat „felfejlődik” és megkezdődik az igazoltatás. Minden a legnagyobb rendben és előzékenységgel folyik. Semmi „eredmény”. Csapatunk elindul tovább . . .

(Az első fecske)

Az egyik villanyoszlophoz támaszkodva János bácsi áll. A razzia „János bácsija”.

— Igazolvány?

— Nincs! És János bácsi, akit évek óta minden razzian bevisznek és aki (ez természetesen) kissé illuminált állapotban van, nyugodalmas resignáltsággal áll a két csendőr elé. Ő volt az első fecske, aki azonban egymagában hozta a „nyarat” . . . Ugyanis mindjárt János bácsi után még négyen állottak a „sorba”. Egy kisbéres, egy kéményseprő, aki civilben volt, egy félszemű, berugott kocsis és egy paraszt, aki nem volt berugva.

Néhány lépéssel odébb tarka expedíciójuk még kettővel szaporodott. Cselédlányok voltak. Székelyek. A másik oldalon szaladtak hazafelé. Állj! Igazolvány nincs.

— Jaj kérem szépen kapitány ur, csak most eccer engedjen haza minket — sirtak eccerre mindaketten.

Természetesen nem engedték még most az „eccer” se haza őket. Erre a lányok irtózatossá sirtak és végig bűgték a Calea Regele Ferdinandot.

— Megmondta az ur, hogy elfognak jaj . . . j . . . a . . . j.

(János bácsi filozófál)

— Mit bűgtök, — mondotta János bácsi — eccer fognak el benneteket, akkor is bűgtök. Engem minden este elfognak, osztán mégse bűgtök.

Ez se használt, a lányok tovább rimázkodtak: — Jaj drága kapitány ur, engedje legalább, hogy a járdán menjünk, ne ezekkel . . .

János bácsi nem állotta szó nélkül: — Azt már nem, ha én itt megyek, gyertek ti is, nem szakad le a lábatok nektek se. És a törvénybe nincs különbség.

Az egyik lány folyton bűgött, az volt a butábbik, a másik meg mindig a járdára akart menni és azt sirta, hogy: . . . Csak most az eccer engedjenek el minket, kapitány ur.

János bácsi félreapta a kalapját és a lányokkal akart kikezdeni, aztán a Rákóczi indulót énekelte. A kéményseprő, aki civilben volt, mindig belökte a sorba János bácsit, ha az ki akart menni.

A félszemű berugott kocsis úgy be volt rugva, hogy vinni kellett és még azt mondotta, hogy ő nem jön. A kisbéres és a paraszt csendesen mentek és csak úgy magukban fűtyöltek a razziaira, a lányokra, a kocsisra, János bácsira, a kéményseprőre és az egész világra.

A vasuti rendőrségen „letették” a társaságot és elindultunk az „igazi” razziaira, a külvárosok fekete sivataraiba . . .

(Festőművész a „Zöld madár”-ban)

Vendéglő a „Zöld madár”-hoz. Belépünk. Az asztalon nagy petróleumlámpa. Egyik sarokasztalnál négyen ülnek. Előkotórászákat az igazolványaikat. Rendbe van valamennyiüknek.

A srookban két gyertyavilágnál sovány arcu,

bozontos fej nyulik előre. A detektívek felé se mennek. Ismerik. Ő a Petrescu. A festő. Feláll, hozzám lép és bemutatkozik. Ugy látszik észrevette, hogy nem tartozom a rendőrség csoportjába. Megmondom neki, hogy újságíró vagyok. Asztalához hív és a fiókból nagy csomó rajzlapot vesz elő, melyek egytől egyig művészi kivitelű pasztellrajzokkal vannak teli. Írók, politikusok és miniszterek arcépei. Felnézek Petrescúra. Két barázdált szürke szemében megvilan a szeméinek fénye.

— És maga itt van? — kérdelem. Látszott rajta, hogy zavarban van. Kigombolta zsiros kabátját, melyből cafatokban lógtak le a rongyok.

— Igen uram egy. Őt éve meg az első között Bukarestben és ma . . . ma az utolsó között a „Zöld madár”-ban. Mindent a bor csinált uram. És megölt a bor . . .

Eloszklik a hangja, visszautaz az asztalhoz. Köszönök. Megyek.

Még láttam, amint rekedten odaintette a pincért: — Mai un pahar d'amaule . . .

Kimentünk az utcára újra. Sötétfényű külvárosi ablakok görbe glóbulában masiroznak mellettünk vissza, az ut két oldalán.

(Élni csak muszáj!)

Az egyik kaspualjból, suttogó női hang. A detektívek előrétegéjébe és a sikoltozó leányt és közrefogják. Nem akar jönni.

— Hagyjanak el . . . én tisztességes leány vagyok . . .

Azután lassan elhallgatott és nevető szemekkel sétált a két csendőr között . . . Az egyik detektív az utcába világított. A leány hangosan felkacagott és csapzott szőke haja homlokára hullt. A szeméi lila tűzben égtek.

— Hány éves?

— Tizennyolc multam. — És harmincöt éves arca tovább nevetett . . .

Öreg, roskadt, fehérszakállas bácsi jött most velünk szembe.

— Hogy van, Goldberger bácsi? — Kérdezik a detektívek, a bácsi régi ismerősei.

„Hát megvagyok kérem én is.”
Menjen haza most Goldberger bácsi. Razia van. Holnap jön a király.

Az öreg megigazította a karján kosarát, mely cukorkákkal és apró cecsebucékkal volt tele.

— Megyek kérem, megyek, de akkor is élni kell, ha jön a király.

Köszönt. És negyvenéves ferencjózsefje fányes zseirfoltjain táncot járt a sápadt holdvilág.

K. S.

— Orvosi hír. Dr. Svéd Margareta orvosi rendelőjét megnyitotta Dicsőszentmártonban, Str. Regele Ferdinand 41. Állami polgári iskola mellett.

— Beiratások a Str. Gen. Berthelot (Eötvös-utcai) ort. izr. elemi iskolában folyó hó 4—10 ig tartatnak meg d. e. 9—12 és d. u. 3—6 ig.

— Nagyváradon az Uj Kelet részére hirdetések és előfizetések felvesz Blum Zsigmond, Oradea-Mare, Str. Alexandri (Teleki-u.) 4. szám.

— Megszüntetik Magyarországon a vezérezredesi rangfokozatokat. Budapestről jelentik: Magyarország kormányzója elrendelte, hogy a vezérezredesi rangfokozatot azonnal, a hadnagyt pedig fokozatosan szüntessék meg a hadseregben. Az alhadnagyokat ezentúl zászlósoknak fogják nevezni.

Mintavásár alkalmával

örömet szerez hozzátartozóinak, ha

AU PRINTEMPS

ezelőtt MISSIR cégnél

Cluj, volt Unió-utca 11.

kivételes 30 napig tartó alkalmi áron a jándékokat vásárol!

Lloyd 2936

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánági zsidóság napilapja

Szerkesztik: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
Felölős szerkesztő Dr. Marton Ernő
Az Uj Kelet cikkeinek utányomását csak a forrás megjelölésével engedjük meg.

— **A király autója előtt.** A kolozsvári királynap talán legérdekesebb mozzanata volt az a jelenet, amikor egy ősz román paraszt nagy ives levelet adott át Románia koronás urának. A király autója lassan görült a Piata Unirii, amikor a csendőrkordon egyik házán fehérhaju paraszt ugrott az autó mellé és térdreborult. A király észrevette, azonnal intett a sofförnek, aki egy pillanatra megállította a gépkocsit és a paraszt egy tel-irt nagy fehér papírlapot nyújtott át az uralkodónak. A király szívélyes mosollyal hajolt ki a gépkocsiból és átvette a fehérhaju paraszt levélét, amelyben az valami paraszt közli az uralkodóval. Már messze volt a királyi autó, amikor a fehérhaju paraszt még mindig ott térdelt az uttest közepén.

— **A nagyváradi konferencia.** Az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szövetség központi irodája közli: A szövetség vezetősége, mint minden évben, az idén is megtette a szükséges lépéseket az illetékes fórumoknál, hogy a nagyváradi konferenciára utazók vasúti kedvezményben részesüljenek. A közlekedésügyi minisztérium azonban, ahol Vaitoianu minisztersége óta egészen megváltozott szellem uralkodik, formai okokra való hivatkozással megtagadta annak a kedvezménynek megadását, amely a legjelentékenyebb szakmai kongresszus résztvevőinek is törvényesen kijár. A szövetség ezek alapján sajnálattal közli, hogy az ezidei konferencia résztvevőinek a teljes vasúti díjszabást kell fizetniük. A nagyváradi konferenciára egyébként újabb a következő városok jelentették be delegátusukat: **Torda:** Salamon Béla, Weinberger Jenő delegátusok, Grünwald Miksa pótdelegátus. **Marosilye:** Klopót Andor, Rapaport Izsó delegátusok. **Temesvár:** (Előbbiek már közölve): Dr. Gábor Dezső, Eppler Jakab delegátusok, Taub Ábrahám, Szenes Árpád pótdelegátusok. **Marmarosziget:** Dr. Fried Ábrahám, Stern József, Deutsch Antal, Mármor Rafael, Darvas Ármán, Lichtenstein Hillel, ifj. Stern József, Káhnán Náhán Samu, Goldstein Uri, Schwarz Slomó delegátusok, dr. Kertész Adolf, Káhnán Márton, Schöngut Imre, Fischer Ede, Stern Sándor pótdelegátusok. **Kisjenő:** Fon Sándor delegátus, Margittai Adolf pótdelegátus. **Resica:** Friedmann Ábrahám, Schwarz Géza, Goldstein Oszkár delegátusok, Engel Ferenc, Klein Bernát, Weisz Mór pótdelegátusok. **Gyergyószentmiklós:** Id. Charpp Salamon, dr. Klein Vilmos delegátusok, Engel Jeremiás, Löwi Ármán pótdelegátusok. **Szilágykraszná:** Ullmann Salamon, dr. Löw Béla delegátusok, Rosner Lipót, Heller Farkaspótdelegátusok. **Nagyvárad. Mizrachisták:** Altmann Sámuel, Berkovits Bernát, Nussbaum Sámuel, Mittelmann Jakab, Reich József, Weisz Kálmán, Weisz Ödön Lipót, Klein Mór, Wasserstrom Sándor, Mózes Áron, Kosz Leó, Selzer Ármán (Fugyvársárhely). **Klal cionisták:** Dr. Váradi Ödön, dr. Markovits Ignác, dr. Kohányi Rezső, Gottlieb Herman. **Ceiré Mizrachl részéről:** Ráth Efrám és Just Móze. Pótdelegátusok: Kosz Zsigmond, Goldstein Móze, Silberstein Hermin, Gottfried Eduard, Girol Bernát, Goldstein Mór. **Karánsebes:** Dr. Róth Ernő, Pető Tibor, dr. Déri Jenő, Pálfi Márton delegátusok, Grünberger Manó, Pollák Miklós, Princz Jenő, Takács Erzsébet pótdelegátusok. **Zilah:** Ternér Jakab, Sainstár József delegátusok, Karl Emánuel, Schwartz Izsák pótdelegátusok. **Székelyudvarhely** (a körzethez tartozik Parajd és Székelyudvarhely): Hirsch Hermann, dr. Kálmán József, Gottesmann Vilmos delegátusok, dr. Weisz Fülöp, Hirsch Jenő, dr. Kálmán József, Löbl Mendelné pótdelegátusok. **Halmi:** Kerner Samu delegátus. **Borgóprund:** Weismann Mayer. **Nagyszében:** Dr. Antal Sándor, Éliás Ede, Grünfeld Mór, dr. Hönig Rezső és dr. Segal Zsigmond delegátusok, Grünberger József pótdelegátus, **Dés:** Dux Mór, Rozenzweig M. Jehuda, Sternberger Sarolta, Farhas Dávid, Farhas Adolf, Klein Albert, Hochstádt Dezső, Weisz Adolf delegátusok, Biró József, Jeremiás Ignác, dr. Berkes Salamonné, Altmann Bernát, Holländer Samu, Csillag Mór, Lévy József, Goldenberg Adolf pótdelegátusok. **Gyümölcsénes** (Szilágy nagyfalu körzet): Braunstein Zsigmond, Silberstein Mór, Wiedner Simon pótdelegátus. **Beszterce:** Kallus Lajosné, Herschmann Föbusz delegátusok. **Bélbor:** Rosenfeld Sándor (Cluj) delegátus.

Revízió előtt a Mittelmann-ügy

Egyre oszlik a homály a vácmányi rablógyilkosság ügyében. Újabb mentőtanuk jelentkeztek Mittelmann József mellett

(Tárgu-Mures-Marosvásárhely, szeptember 2.) Az Uj Kelet kiküldött munkatársától.) Néhány nappal ezelőtt az Uj Kelet megírta, hogy az ominózus Mittelmann-féle ügyben másfél év után olyan új momentumok merültek fel, amelyekből egészen nyilvánvaló, hogy a kilencévi kényszermunkára ítélt Mittelmann József ügyében revízió alá kell venni az egész pört. Az első új adat az volt, amit már különben megírtunk, hogy a rablótámadás miatt letartóztatott Móré testvérekben Mittelmann felismerte Kohn Dávid gyilkosait. Azután bukkant fel Szalay Zsigmond székelyvajai éjjeli őr, aki többek előtt többiben kijelentette, hogy fontos részleteket tudna mesélni a vácmányi gyilkosság rejtelméből.

Ezen a héten még újabb tanuk váltak ismeretessé Mittelmann József ártatlansága mellett. Albert Erzsébet, Mittelmanné volt cselédje emlékszik arra, hogy a gyilkosság utáni harmadik nap előestéjén, amikor Mittelmann szekerét megtalálták a vácmányi erdő egyik bokrában, Szalay Zsigmond ottjárt Mittelmanné házában. Másnap tünt el aztán a fejsze az udvarról, holott előző délután a Mittelmann-gyerekek még játszottak vele. Szigeti Lajos, a község volt bírja határozottan állítja, hogy azon az éjszakán, mielőtt a súlyos

— **Manoilescu államtitkár előadása.** Mihail Manoilescu volt iparügyi államtitkár ma, szerdán délután 5 órakor tartja meg előadását a kolozsvári parlamenti nagyteremben. A szakférfiú „Gazdasági nacionalizmus” címmel tartja meg előadását, mely elő ipari és kereskedelmi körök a legnagyobb várakozással néznek, mert Manoilescu egyike a legképzettebb és legkiválóbb gazdasági szakértőknek. Utána dr. Gyárfás Elemér, volt főispán, a bankszindikátus elnöke tart előadást.

— **Fegyveres rablótámadás fényes nappal Bukarest főutcáján.** Bukarestből jelentik: Egy felfegyverzett rablóbanda fényes nappal megjelent a Cales Victoriei egyik fényes ékszerüzletében, ahol revolverrel a kezükben a Wertheim-szekerényben lévő készpénz és több ékszer átadását kérték. A banda figyelmét elkerülve az egyik vevő kimenekült az üzletből és rendőrt ment. Pillanatok múlva már rendőrség zárta el az üzlet bejáratát és ki-tűnt, hogy a támadók Blesu Teodor kisenevi rablóbandájához tartoznak, sőt amint később kitudódott, az egyik közülük maga Blesu volt. A nagy tumultusban sikerült nekik a rendőrök kezei közül kimenekülni, futásnak eredve az üldözőik felé löttek, melynek során két járőrköt súlyosan megsebesítettek. Végül mégis elfogták őket. A közönség meg akarta lincselni a banditákat s csak a rendőrség szabaddította meg őket a komolyabb veszedelemtől. A rendőrség erélyes nyomozást indított annak megállapítására, hogy nem-e egy állandó megszervezett rablóbandával van dolga.

— **Negyvenre rug a dobrudzsai vihar halottainak száma.** Bukarestből jelentik: A belügyminisztériumhoz érkezett jelentések szerint a szélvihar, melyről már tegnap is beszámoltunk, Tulcea megyében is nagy károkat okozott. A telefon- és táviróösszeköttetés ezekkel a vidékekkel teljesen megszakadt, úgyhogy pontos adatokat nem lehet szerezni a katasztrófa mérvéről. Az „Adeverul” szerint Dobrudzsa megyében a kár meghaladja az ötven milliót s a halottak száma mintegy negyvenre rug. Murfatlariban a rombadólt házak romjai között eddig 12 halottat találtak.

— **A Palesztina-hivatal közleménye.** A kolozsvári Palesztina-hivatal felhívja mindazokat, akik a szeptember tizenkettediki hajóval akarnak Palesztinába utazni, hogy utleveleik láttamozása céljából a holnapi, vagy a holnaputáni nap folyamán összes irataikkal együtt feltétlenül jelenjenek meg a Palesztina-hivatalban, mert ezen időn túl a hivatalnak nincs módjában kieszközölni a vizumot.

— **Budapesti operett-előadás zongorakísérettel.** Budapestről jelentik: A Városi Színházban a Cigánybáróval nyitották meg az idei szezont. A színház zenészeivel még fizetési differenciái vannak az igazgatóságnak és éppen ezért a zenészek a tegnapi megnyitó előadásán nem jelentek meg, úgy hogy a darabot zongorakísérettel kellett lejátszani. Az igazgatóságnak az a terve, a zenészkérdést az operaházi zenekar bevonásával oldja meg és a városi színház zenészeit kizárja.

bűnjelet megtalálták, Szalay felkereste és pálinkát kért tőle. Az éjjeli őr elmondotta, hogy a Hollósetőről jön (ahol a gyilkosság történt) és nagyon át van fáva. Legfontosabb az egyik székelyvajai asszonynak, Csatlós Jánosnénak a kijelentése. Az asszonynak Szalay állítólag ezeket mondta Mittelmann eíteltetésének hallatára:

— Tudom, hogy deszkán vitték oda a bárdot és úgy akasztották fel az ágra, csak azért, hogy a hóban ne hagyjanak hátra lábnyomokat.

Más alkalommal az öreg Szalai együtt dolgozott Lázár Demeterrel. Beszélgetés közben szó esett a Mittelmann-ügyről. Az éjjeli őr titkolt nyugtalansággal vetette közbe:

— Mit mondjak most? Ha valaki tud valamit, azt mondja meg idejében, amíg nem késő.

A rejtélyes gyilkosság ügyében az újabb tanukihallgatások már megkezdődtek, amelyek valószínűvé teszik, hogy a Mittelmann-pört rövidesen revízió alá veszik. Kiváló marosvásárhelyi jogászok hajlandóknak nyilatkoznak Mittelmann-ügyében az igazságot kideríteni a bíróság előtt is. Az Uj Kelet szerkesztősége e nem mindennapi, szövevényes bűnügy részleteinek feltárására kiküldte egyik munkatársát, aki már holnap számunkban megkezdí a helyszínen szerzett tapasztalatainak közlését.

— **Házasság.** Mózes Hermann és Daszkel Szerén folyó hó 7-én, vasárnap délután 2 órakor tartják meg esküvőjüket Str. General Postas 13. (Dzsma-u.) sz. alatt, amelyre ezuton hívják meg rokonaikat és jóismerőseiket.

Daszkel Jakab és Salamon Ilonka folyó hó 9-én, kedden délután 4 órakor tartják meg esküvőjüket, Str. General Postas 13. sz. alatt, amelyre ezuton hívják meg összes rokonaikat és jóismerőseiket.

— **Tudnivalók az olasz egyetemekre készülő diákok számára.** Azoknak a zsidó egyetemi hallgatóknak az érdekében, akik Olaszországban akarják tanulmányaikat folytatni, leközzöljük az alábbi értesítést: Tekintettel arra, hogy az előadások Pádovában november 5-én megkezdődnek, értesítem az 1923—24. iskolai évben Pádovában tartózkodott kollégáimat, valamint azokat, akik az idén először szándékoznak Olaszországba utazni, hogy irataikat (születési kivonat és érettségi bizonyítvány, felsőbb éveseknél index) legkésőbb szeptember 12-ig juttassák el hozzám. A román nyelvű iratokból elég az eredeti, a magyar vagy más nyelvű iratokról román fordítást is küldjenek. A közjegyzői aláírást hitelesítetteti kell a törvényszéknél is, mert Bukarestben a közjegyzői hitelesítést magában nem ismerik el érvényesnek. Az iratok hitelesítve lesznek a közoktatásügyi minisztériumban, lefordítva az olasz konzul hivatalos fordítójánál és hitelesítve az olasz konzul által. A költségekre kérek küldeni a conto ezer lej. Ha többen leszünk, nem fog ezer lejbe sem kerülni. *Szineltár* László, IV. éves orvostanhallgató, Zilah, Hotel Ridwal.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÖTÉR 13

Divatkegyükben és kötöttárunkban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

detektívek felő se scu. A festő. Feláll, k. Ugy látszik észre-rendőrség csoportjába. gíró vagyok. Asztalá- somó rajzpapírt vesz szai kivitelű pasztell. politikusok és minisz- escura. Két barázdált szemeknek fénye.

— kérdem. Látszott kigombolta zsiros ka- gtak is a rongyok. ve még az első kö- ma az utolsó közt a a bor csinált uram.

ül az asztalhoz. Kö-

an odaintette a pincért:

e...

Sötétfényű külvárosi nak mellettünk vissza,

(Élni csak muszáj!)

gő női hang. A de- siszoltó leányt és

én tisztességes leány

és nevető szemekkel . Az egyik detektív hangosan felkacagott kára hullt. A szemei

— És harmincöt éves

llas bácsi jött most

r bácsi? — Kérdezik merősei.

én is.

erger bácsi. Razia van.

karján kosarát, mely csékkel volt tele.

k, de akkor is élni kell,

ferencjózsefje fényes dt holdvilág.

K. S.

éd Margareta orvosai szentmártonban, Str. ipolgári iskola mellett.

en. Berthelot (Eötvös- an folyó hó 4—10 ig és d. u. 3—6 ig.

Uj Kelet részére hir- vesz Blum Zsigmond,

(Teleki-u.) 4. szám.

országban a vezérez- Budapestről jelentik:

elrendelte, hogy a

azonnal, a hadna- ntessék meg a had- t ezentul zászlósok-

TEMPUS

IR cégnél

ó-utca 11.

ig tartó

alkalmi áron ajándékot vásárol!

vásárol!

KÖZGAZDASÁG

A királyi pár a kolozsvári mintavásáron

A legnagyobb elismeréssel adóztak a fenségek az erdélyi iparnak. Bratianu Jonel miniszterelnök a mintavásáron

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 2. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári mintavásáron ma délelőtt megjelent Bratianu Jonel miniszterelnök is, aki a legnagyobb érdeklődéssel nézte végig az erdélyi ipar gazdagon felhalmozott produktumait. A miniszterelnököt Caciula kamarai titkár kísérte végig a kiállításon, akinek a miniszterelnök legnagyobb elismerését fejezte ki a mintavásár kitünő megrendezéséért. A miniszterelnök különösen a gazdasági gépek osztályát tekintette meg nagy érdeklődéssel és vetőmagvakat is vásárolt. A tegnap délután folyamán Saveanu közegészségügyi miniszter tekintette meg a mintavásárt, aki szintén a legnagyobb elismeréssel nyilatkozott az erdélyi ipar teljesítő képességéről és mélyen fájlalta, hogy a regáti ipar nem képviseltette magát kellőképpen a kiállításon. A miniszter kijelentette, hogy Kolozsvárt lehet tekinteni a a tulajdonképpeni iparvidékek központjának, éppen ezért Kolozsvár hivatott arra, hogy ilyen mintavásárok keretében központja és irányító fókusza legyen a termelésnek és a produktumok kicserélésének. A mintavásáron megindultak az üzlethöztesek, főleg regáti cégek kötöttek nagyobb üzleteket és nagymennyiségű árut kötöttek le egyes cégeknek.

Kedden délután négy órakor a királyi pár meglátogatta a kolozsvári mintavásárt. A király és királyné kíséretében Károly trónörökös, Ileana főhercegné, Pál görög herceg, Southampton angol hercegnő, Bratianu Jonel, Vaitoianu, Saveanu miniszterek, a város közeletének vezető egyéniségei, a közgazdasági és ipari érdekeltségek vezetői vettek részt. A mintavásáron Negru iparkamarai elnök üdvözölte a felsőges párt, mely után az iparosságok dalárdája a román királyhímnussal éne-

kelte el. A király meleg szavakkal dicsőítte meg az iparosokat románnyelvű énekükért. Ezután a királyi család a Sodrony-par t. kiállítását, továbbá a román nemzeti ipari kiállítást tekintette meg, ahol több igen szép darabot is vásárolt. Azután a király a bukaresti Energia villamosági gyár kiállítását tekintette meg. A Renner börtömgár kiállítótermében dr. Farkas Mózes igazgató fogadta a királyt, aki nagy megelégedéssel fejezte ki a gyár produktumai fölött. Ezután a királyi pár a Heinrich féle szappangyár, a Müller, Fritz féle szén-üveinek kiállítását, majd Riskai János bronzöntvényeit, a Batiz és Jeszenszki szikvizgyár produktumait tekintette meg és mindent a legnagyobb megelégedéssel és elragadtatással fejezte ki az erdélyi ipar teljesítő képessége fölött. A kiállító cégek közül nagy érdeklődéssel nézte a felsőges pár a Kolozsvári Műszataloggyár, Somlyai Mihály képkere-tező, a Transylvania butorgyár gyártmányait. A magyar háziipar kiállításánál a király hosszabb ideig tartózkodott és megjegyezte, hogy sajnálattal látja a kalotaszegi ipar visszatejlesztését. Mindent meg kell tenni, — mondotta — hogy ez a szép népiipar visszanyerje régi virágzását. A király az egyik kiállító szikvizgyár termékét megkóstolta. Meglátogatta még Kremnitzky Aladár nézmeskalács kiállítását és dr. Boros Györgyné batikolt bürdizsműtáruinak kiállítását is. Ez utóbbi helyen Maria királyné egy batikolt bürdizsműtáruat vásárolt. Ugy a király, mint a királyné legnagyobb megelégedéssel fejezte ki a látottak fölött és a legmelegebb dicsőítőszavakkal emlékezett meg arról a hatalmas munkáról, melyet az erdélyi ipar az ország felvirágoztatása érdekében kifejt.

A királyi család délután 5 órakor hagyta el a mintavásár területét ahonnan a pályaudvarra hajtatott.

A pénzügyminiszter rendezi a belga kincstári bonok ügyét. Bukarestből jelentik: Bratianu pénzügyminiszter táviratilag Párisba kérte Tancred Constantinescu minisztert, aki csütörtökön utazik el a fővárosból. A pénzügyminiszter a külföldi tőke részvételéről a k. n. merc alizálható üzemenél tárgyal Párisban és a felmerült problémák tettek szükségessé Tancred Constantinescu kereskedelemügyi miniszter jelenlétét. A pénzügyminiszter Párisból Brüsszelbe utazik, hogy a belga kincstári bonok ügyét rendezze.

Ez év végéig Románia átveszi a jóvátételi vasúti anyagot. Bukarestből jelentik: A Románia részére átadott volt osztrák-magyar vasúti anyagokat már átvette a román vasútiügyi bizottság. Az átadott anyag körülbelül 1150 mozdonyból, 2500 személykocsiból és 35.000 vagonból áll. Vannak ezeken kívül a Romániának jutott vasúti anyagban postakocsik, csomagszállító és más speciális vagonok, expressz hálókocsik, továbbá keskenyvágányu,

villanyerőre berendezett mozdonyok is. Ez utóbbi anyag átvétele még nem történt meg teljes egészében, mivel azok számát a bizottság tárgyalása közben hol csökkentették, hol emelték. Remélhető azonban, hogy legkésőbb ez év végéig az összes átvételi munkálatok befejeződnek.

A párisi francia-román kereskedelmi kamara tisztikara. Bukarestből jelentik: Megírta már az Uj Kelet, hogy a párisi francia-román kereskedelmi kamara megalakult. A kamara rendes és tiszteletbeli tagjainak névsorát azonban csak tegnap terjesztették fel a bukaresti ipar és kereskedelemügyi minisztériumhoz. A névsor a következő: Tiszteletbeli tagok: Bratianu Vintila pénzügyminiszter, Tancred Constantinescu ipar- és kereskedelemügyi miniszter, M. Oromelu, a Banca Nationala kormányzója, dr. St. Cerker, a bukaresti kereskedelmi kamara elnöke és dr. I. N. Anghelescu, az iparügyi minisztérium államtitkára. Rendes tagok: C. I. C. Bratianu nagyiparos, Oscar Kiriacescu, a Banca Nationala igazgatója, Aristide

Blank, a Banca Marmorosch, Blank & Comp. igazgatója és Emil Brancovici, a kereskedelmi kamara alelnöke.

A jugoszlávai gyáriparosok az iparvédelemért. Bel rábból jelentik: A gyáriparosok szövetsége a kereskedelmi miniszternek memorandumot nyújtott át, melyben arra kéri a minisztériumot, hogy az aranyárszám alapján léptesse életbe az új vámtarifát, mely megvédi a belföldi ipart. Kérték továbbá, hogy a vasúti tarifa az ország iparának szükségleteihez alkalmazkodjék s léptessen a kormány életbe olcsóbb tarifát a buza-malomba való szállításánál és a lisztnek a malomból való elszállításánál. Azonnal szüntesse meg a kormány a lisztárvitel tarifáját. A kiviteli vámeljárást minimumra kell leredukálni és olcsóvá tenni, különösen a darabárúnál. Végül kéri a valuták biztosításáról szóló előírások megszüntetését és a gyárak zavartalan munkájának biztosítását.

Törökország tizenkészesítésére emelte a gabonavámot. A mai nappal életbe lépett az új vámtarifa, mely a gabonafélék vámját a jelenleginek tizenkészesítésére emeli fel.

A mai valutapiac

Tekintettel a mai nemzeti ünnepekre, a kolozsvári piacon a devizaforgalom szűntelt.

Valutapiac szeptember 2-án:

Bukarest. Devizák: Páris 1108, Berlin —, London 908, Newyork 201-00, Róma 905, Zürich 33-25, Bécs 28-50, Prága 608, Budapest —.

Bukarest. Valuták: Napoleon 780 00, márka 46, leva 140, török lira 110, font sterling 910, francia frank 1160, svájci frank 40-00, olasz lira 910, drachma 380, dinár 260-00, dollár 198 50, lengyel marka 38 00, osztrák korona 30-00, magyar korona 28-50, cseh korona 605.

Zürich. Nyitás—Zárlat: Berlin 127 00—127 00, Amsterdam 205-75—205-75, Newyork 531-50—531-25, London 2387-75—2387-5, Páris 2877-5—2880 00, Milano 2355—2355, Prága 1592-50—1592 50, Budapest 69-50—69-50, Belgrád 675 00—675 00, Bukarest 260 00—260 00, Varsó 102-50—102-50, Bécs 74-75—74-75.

Bécsi marhavásár. (Satorsky és Fia cég távirati jelentése.) Felhajtás 3491 darab, amiből 688 romániai áru. A prima minőségű állatok ára változatlan, a többi 500—1000 koronával olcsóbb.

Saborsky József és Fiai cég

Wien, III. 4 ST. Marx. Sürgöncim: Saborskysöhne
Wien — Élőállat-küldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien ST. Marx. — Husküldemények címe: Saborsky József és Fiai, Wien, Grossmarkthalle.

**MILKA
SUCHARD**
TISZTÁN ALPESI TEJ, KAKAO ÉS CUKOR.

Csapágyfémeket (saját gyártmány) legolcsóbban szállít Grossmann Jenő Nagyvárad Baross-utca 10. sz. Sürgöncim: Grossmasin. Telefon szám: 286

Szőrmefestés és gyapjufestés

TAVASZI RUHAKAT A LEGSZÉBBEN TISZTIT "KRISTALY" GŐZMOSÓGYÁR CLUJ Telefon 500

Gyapju és gyapju fonalfestés

A mintavásár tartama alatt állandó nagy szőrmekiállítást rendezek

„Mode de Paris“ S. Eisenstädter Cluj, Piața Unirei 12

Kirakataim megtekinthetők minden este 10 óráig

Comp. igaz-
elmi kamara

ok az ipar-
gyáriszerek
nek memoran-
rik a minisz-
pján léptesse
edi a belföldi
suti tarifa az
almazkodják s
s rifát a buza
nek a nalom-
ntesse meg a
kiviteli vám-
ni és olcívá
Végül kéri a
megszüntetését
biztosítását.
esére emelte
ste lépett az
anját a jelen-

ac
ségekre, a ko
stelt.

án:
S, Berlin --,
a 905, Zürich
lepest --.

80 00, márká
sterling 910,
00, olasz lira
dollár 198 50,
30-00, magyar

7 00—127 00,
ork 531 50—
Páris 2877 5—
a 1592 50—
grád 675 00—
arsó 102 50—

ky és Fia cég
darab, amiből
állatok ára
zával olcsóbb.

Fiai cég

faborskyóhne
aborsky József
mények címe:
ossmarkthalle.

RD
ÉS CUKOR.

Sürgőncím:
efon szám: 286

gyapju
estás

eze

er
rei 12

áig

SPORT

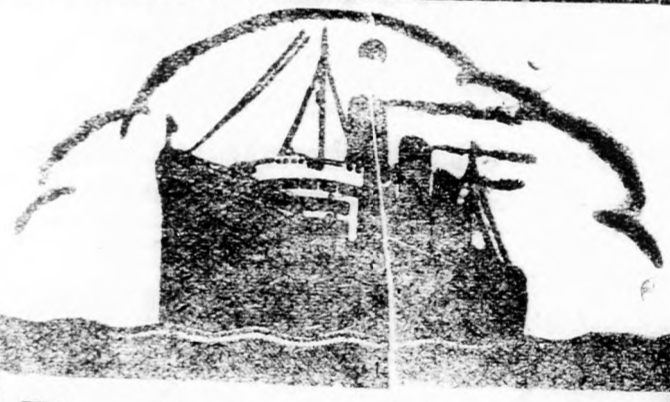
Elmarad a KAC—Victoria nemzetközi uszóversenye. Szombati számunkban megemlékeztünk arról, hogy a KAC a Victoriával együttesen szerdán nagy nemzetközi uszóversenyt rendez, amelyen a legjobb budapesti uszók is résztvesznek. Arról volt ugyanis szó, hogy a vasárnap lezajlott marosvásárhelyi uszóverseny magyar résztvevői mára idejőnnek és a tavalyhoz hasonló verseny keretében bemutatkoznak a kolozsvári publikumnak. A magyar uszók azonban utlevélnehézségek miatt nem tudtak az országba bejőni és így egy a vásárhelyi, mint a mára tervezett itteni szereplésük elmarad.

Bikaviadal Budapesten. Egy barcelonai vállalkozó csoport Bécs, Berlin és Páris után Budapesten akar bikaviadalekat rendezni. A vállalkozók már az engedélyeket is megszerzték és most az FTC vel tárgyalnak a pálya átengedése tárgyában. A viadatok terv szerint 14-én, 19-én és 28-án lennének, ha addig sikerül a pályát a célra megfelelően átalkítani. Érdekes, hogy a vállalkozók azt is vállalják, hogy 21-re, amikor tudvaleg ezen a pályán kerül lebonyolításra a német—magyar válogatott futballmérkőzés, a bikaviadalnak épített részt lebontják és másnap, illetve 28-ra ismét felépítik.

Országos válogatott birkozóverseny Nagyváradon. A nagyváradai Törökvas vasárnap a Sas-palota kisvígadó termében országos válogatott birkozóversenyt rendez, melyen résztvehetnek a FSSR kötelékébe tartozó birkozók 40 lej nevezési díj ellenében.

Készül az új sporttelep Nagyváradon. A NAC—Bihorul tudvaleg a város egyik legszebb részén, az Erzsébet ligetben új sportpályát épít, mely már a közeli hetekben teljesen befejezésre nyer. A NAC máris készül az ünnepélyes megnyitásra és hír szerint olyan programot állít össze, melyre nálunk még nem volt példa.

A kolozsvári CFR pálya vasárnapi megnyitójára nagyban folynak az előkészületek. A két napra tervezett ünnepségek olyan attrakciókkal kecsegtetnek, melyek méltóak lesznek Kolozsvár második pályájának megnyitásához. Emiatt aztán valószínűleg a KKASE tornaversenye is halasztást szenved s a kereskedők a szokásos tornaünnepélyt az idén csak később fogják megrendezni. A sétatéri pályán előreláthatólag nem lesz fontosabb esemény. A legnagyobb érdeklődést a temesvári Kinizsi szereplése vált ki, mely szombaton a Victoriával, vasárnap pedig a KAC—CFR mérkőzés szünetével játézik. A vasutas csapatban játszani

Hamburg--Amerika Linie
United American Lines

Rendszeres és direct vonalak modern gyorsgőzösekkel

Kanadába Argentínába **Braziliába** **Cuba és Mexikoba**

valamint heti **Észak-Amerikába** legújabb „Al-kétszeri utazás „Deutschland“, „Resolute“ és „Reliance“ gőzseinkkel. — Díjtalan felvilágosításokkal az összes utazási lehetőségekről mindenkor szívesen szolgál a

Romániai vezérképviselői:

Lazar H. Lazarovitz

Központ: Timişoara. Str. Mercy 2. Telefon 16-58, valamint fiókjai: Bukarest, Calea Griviței No 183, Arad, Str. Eminescu 12, Oradea-Mare, P. Mihai Viteaz 5, Sighişoara, Piata Unirei 34.

Lloyd 2309

fog Deák Fifi, aki hetek óta trenirozik és ismét rendszeres tagja lesz a vasutasoknak.

Belföldi események. Váralmás. Egresi Juventus—Váralmási SC 1:1 (1:0). Az egresi csapat volt a többet támadó.

HTV—Soimii 3:3 Bajnoki mérkőzés. Brassó. CFR ifjúsági—BMTE ifj. 1:0 (0:0).

SZÍNHÁZ—MŰVÉSZET

Színházi iroda közleménye

Gyere be rózsám. Tzorgalmasan folynak már a színpadi próbák a Gyere be rózsám című francia operettéből. Páris és Budapest tavalyi színházi évadjának ez volt a szenzációja. A négy legdivatosabb francia komponista írta a zenéjét és három kipróbált librettista a szövegét. A Gyere be rózsámnak tehát összesen hét szerzője van. Párisban 300-szor adták Je tr vaux címen. Nálunk a jövő hét elején lesz a premiéreje a vidám ötletes új operettnek, a főszerepben Zöldhelyi Annával, Érényi Bóskével, Dajka Margittal, Tarnay Teréz-zel, Bányász Istvánnal, Ihász Aladárral, Tompa Bélával.

A cigánybáró. Igazi parádés szereposztásban fog szerdán este a Cigánybáró színekerülni. Szaffit Lévy Ilonka, Arzénát Bethlen Éva, Ciprát Kőszegi Margit, Barinkait Réthely Ödön, Ottokárt Jung, Zsupánt Leóvey, Gábor Diákot Virág, Carnerot Izsó fogja játszani.

Proletárok. Nagy az érdeklődés a csütörtöki est iránt. Az új magyar drámák ciklusának ekkor lesz az első előadása. Csiky Gergely híres, évtizedek óta nem adott színműve, a Proletárok fog színekerülni gondos betanulás után. A drámai személynét java erőt fogják ismét diadalra vinni a Proletárokat. Csütörtökön lesz a premiére-bérlet első estéje. Bevezető előadást Janovics Jenő fog tartani.

A nagykapusiak előadása. Vasárnap délután félnégykor mérsékelt helyárrakkal, este 8-kor pedig rendszeres helyárrakkal fogják előadni a nagykapusi falusi műkedvelők a Falu rosszát. Jegyekről ezekre az előadásokra tanácsos előre gondoskodni.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Szerda: Cigánybáró. (Új betanulással, új szereposztással. Lévy Ilonka, Kőszegi Margit, Bethlen Éva, Jung János föllépésével. Napi bérlet 2. szám, B. Sorozatszám 25.)

Csütörtök: A Proletárok. (Az új magyar drámák sorozatos előadásának első estéje. Bevezető előadást Janovics Jenő tart. Premiére-bérlet 1. szám Sorozatszám 26.)

Péntek: Szibil. (Operette repriz. Napi bérlet 3. szám. A. Sorozatszám 27.)

Szombat d. u. fél háromkor: Süt a nap. (Ujdonság 4-edszer. Mérsékelt helyárrakkal. Jávör Alfréd vendégjátékával. Sorozatszám 28.)

Szombat este 8-kor: Taifuc. (Részben új szereposztással. Napi bérlet 4. szám, B. Sorozatszám 29.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Szerda, szeptember 3. Az istenek leánya. Látványos legenda 7 felvonásban. Főszerepben: Anette Kelermann.

Uránia-Mozgó. Szerda, szeptember 3. A forradalom gyermeke. Regényes dráma 5 felvonásban. Főszerepben: Beregi Oszkár.

Apollo-Mozgó. Szerda, szeptember 3. Julot az apacs. Szenzációs dráma 6 felvonásban. Főszerepben Luiano Albertini (Sámson).

Az előadások minden moziban minden nappontosan délután 3 órakor kezdődnek.

Deák Ferencz-u. 12. Cluj

TEXTILKÖZPONT **Centrale Textilelor**

Kabátkezek! **Uj üzlet Uj** **Bélesárak!**

Szolla árak! **Férfi és női gyapjuszövetek** **Szolla árak!**

Bel- és külföldi gyárak lerakata!
Lloyd 9899

Házlebontás miatt

SZABÓ JENŐ

selyem- és szövetáruháza Cluj, Calea Regele Ferdinand 5. sz. alatt

olesó

rendez. **szállítás**

1 drb. abrosz és 6 szalvéta	Lei 328
1 mtr. sima fehér grenadin..	55
1 " fehérenmü vászon....	37
1 " zefir, férfi ingre	42
1 " himzett grenadin	65
1 " sima ruhacrepp, színekben	39
1 " csikos vagy kockás szövet	65
1 " jó mosó karton	26
1 " mosó delén, ruhára és pongyolára	39

Előrehaladott idény miatt az összes raktáron levő nyári árak

szállítás **árakban!**
Nagy választék **lenvásznakban**

Telefon **479** Telefon

Házlebontás miatt!

APRÓHIRDETÉSEK

Magyarországi lakosoknál egy sz. vasat betéttel 0. - lej. Leg-
nagyobb méretűre 20 lej. Ausztriai lakosoknál 30% kedvezmény

Schadchen, vagy más
érgeklődők, kik jobb val-
lások házakban — esetleg
Csehszlovákiából — bejá-
ratosak, kérem közöljék
cimüket; egy intell. jó-
megjelenésű, zsidóban is
tanult érettségizett, ön-
álló fiatal kereskedő ré-
szére. „Modern 26” jelige
alatt a kiadóhivatalba.
7749

Jókarban levő asztali
telefon megvételre kere-
sünk. Imperial hirdető-
iroda, Str. Reg. Maria 12.

Elegáns
cicso és jó ruhát
angol, francia di-
vat szerint készít
Dávid József
uriszabó, Cal. Victoriei
(Bosuth L.-u.) 7. sz.

Keresek azonnali meg-
vételre használt bádigos
szerszámokat. Ajánlatokat
Lauber Márton Reghinul-
Saseno címre kérek. 7733

Angol nyelvmester
egyetemi végzettséggel 3
hónapi kurzus alatt angol-
ul beszélni és írni meg-
tanít. Értékazni Calea Mo-
tilor 53., este 8 óra után.
7734

Nyelvtanuláshoz segéd-
könyveket, szótárakat elő-
nyös árban szállít az Uj
Kelet könyvosztálya. Kér-
jen árajánlatot.

Kétszobás-konyhás
szép különlekek lélepés
nélkül átadó. Érdeklődni:
Imperial hirdetőirodában
Str. Reg. Maria 12.

Eladó egy jó karban
levő transmissió és több
fa- és vhs transmissió-
kerekek. Megtekinthetők
a „Lebeda” paplangyár-
ban. Cluj Str. Jasilor 14.
7735

Fiatallány takarítás
ellenében lakást, esetleg
kosztot is kaphat. Varró-
leány előnyben. Cim a ki-
adóban.

Londonba utazom, ki-
tűnő összeköttetésekkel
fogva alkalmas van kép-
viselőket, összeköttető-
seket szerezni. Megkere-
sések „Dr. E.” jelige alatt
a kiadóba kéretnek. 7750

Eladó
Csucsán az ország-
ut és vasúti rakodó-
vágány közötti szo-
bás ház, mellékhe-
lyiségekkel, kerttel
és 4000 kgos hid-
márleggel. Lakás
elfoglalható. Bőveb-
bet dr. Krausz, Str.
Rațiu. 7746

Hochschüler unterrich-
tet Deutsch, Englisch,
Hebräisch. Adresse sub
Chiffre „Samstag Sonn-
tag“ besittzt Administra-
tion.

Szenzációs áresés!

Szenzációs áresés!

„LEBEDA” R.-T. CLUJ

Első romániai ágyneműkészítő és toll, gyapju, gyapot stb. feldolgozó vállalat

Gyár: Str. Jasilor No 14. Telefon: 596. ★ Üzlet: C. Victoriei (Kossut L.) 10. Tel. 515

Bevásárlás előtt senki se mulassza el a Lebeda készítményeit és
árait megtekinteni, ahol kelengyevasznak, matrác grádik, ágygarni-
turák, kávé és damaszk etédő, valamint mindennemű flottir stb.
törtülközők a legolcsóbban beszerezhetők.

Allami és magántisztvi-
selők, valamint szakszer-
vezeti tagok részére meg-
lepő árengedmény!

Megrendelések 24 órán
belül készülnek!

Allami és magántisztvi-
selők, valamint szakszer-
vezeti tagok részére meg-
lepő árengedmény!

**Vidéki menyasszonyoknak vásárlás
esetén utiköltség megtérítés!**

Zsák Zsinog Kötél
HAVAS DEZSÓ
TIMISCIARA

A kolozsvári Mintavásár legérdekesebb látványossága

Dávid

hangszerkészítő terme. B épület, 21. szám

mirjamok és diszkótéses imakönyvek, valamint
az összes ünnepi rituális cikkek dus választékban

megérkeztek

és legolcsóbban Cluj, Str. St. O. Iosif 2. sz. alatt a

„SAFRUTH”

zsidó könyv kereskedésben szerezhetik be.
Vidéki megrendelések pontosan eszközöltetnek.
Viszonteladók nagy árkedvezmény

LÁDAGYÁR

Mindenemű ládákat és fadóboxokat ösze-
szegeztet és szétszedett részekben meg-
rendelésre azonnal készít és bár-
hova szállít a legolcsóbb áron

Sajovics és Lebovits fakeskedés és ládagyár
Cluj, Strada Cernăuți (volt Kajántói-ut) 1 sz

Személyposta — Gőzhajók

Havre és Szt.-Nazaire-ból
Guba és Mexiko
New-York és Canadába.

Felvilágosítások és jegyek:

„SARNIA”-nál

București,
Pasagiul Comedia

Prágai

1924.
szeptember
21—28.

1924.
szeptember
21—28.

nemzetközi mintavásár
Utlevél vizum
nem szükséges!

A legkedvezőbb bevásárlási forrás Románia min-
den kereskedője, iparosa és mezőgazdája részére.
**Csehszlovákia leg híresebb gyárainak
mintakiállításai. Kivételes kedvezmények
a résztvevők és látogatók részére:**
33%-os menetdíjkedvezmény a látogatóknak és 50%
díjkedvezmény a minták szállításánál az összes
csehszlovák államvasutakon. Visszajövetelnél 50%
menetdíjkedvezmény az összes romániai vasuta-
kon. Lakás, tolmács és hírszolgálat stb. Legitimá-
ciók, felvilágosítások, prospektusok és jelvények
kaphatók a mintavásár képviselőjénél: **RADOR-
publicitate** Cluj, Str. Memorandului No 12.

Legjobb gyermekápoló

HÖFER 1. számú gyermekhintőpora, HÖFER Baby Creme, Kapható az ösz-
szes patikákban, drogeriákban és illatszertárakban, továbbá Kolozsváron Emke-
drogeriában, Rózsa „Royal”-drogeria, Demeter-, Hintz- és Flohr-patikákban.

Kadima Nyomda- és Kizdóvállalat R.-T. nyomása Cluj, Strada Baron L. Pop (volt Brassay-utca) 10 szám.